

Wakker worden tijdens de operatie

Tijdens een algehele verdoving ben je bewusteloos. Je anesthesist bepaalt de hoeveelheid geneesmiddelen die nodig is om je onder narcose te brengen.

Wakker worden tijdens een ingreep betekent dat je je achteraf bewust wordt van dingen die tijdens de operatie gebeurd zijn. Dit komt heel zelden voor, maar kan zeer beangstigend zijn.

Wat is wakker worden tijdens een operatie?

Het betekent dat je bij bewustzijn bent op een moment dat je anesthesist je eigenlijk bewusteloos wil houden. In de meerderheid van de gevallen waarin dit gebeurt voelde men geen pijn, maar kon men zich gebeurtenissen herinneren die tijdens de verdoving gebeurden. Veel mensen herinneren zich droomervaringen, maar dat wil daarom niet zeggen dat ze wakker geweest zijn. Herinneringen aan gebeurtenissen in de ontwaakzaal kunnen verward worden met gebeurtenissen tijdens de operatie, maar ook dat is niet hetzelfde als wakker worden tijdens een ingreep.

Onderzoek

In 2014 werden er in het Verenigd Koninkrijk 3 miljoen algemene verdovingen nagekeken. Je kan op het web de resultaten van dat uitgebreid onderzoek terugvinden

www.nationalauditprojects.or.uk/NAP5home. Deze studieresultaten gebruiken we hier ook.

Hoe en waarom kan je tijdens een verdoving wakker worden?

Je anesthesist is verantwoordelijk voor je narcose. Hij/zij zorgt ervoor dat je voldoende geneesmiddelen krijgt zodat je bewusteloos blijft, maar ook niet té veel want dan is de kans op nevenwerkingen groter. Hoe meer anesthesieproducten je krijgt, hoe meer je bloeddruk kan dalen en je ademhaling onvoldoende kan worden. We moeten bij het toedienen van een anesthesie rekening met veel verschillende doelstellingen.

In ongeveer de helft van de ingrepen dient je anesthesist spierverslappers toe. Dit is nodig om een buisje in je luchtpijp te kunnen brengen of om het mogelijk te maken dat de chirurg diep in je lichaam kan werken. Wanneer je spierverslappers hebt gekregen, kan je niet meer bewegen. Je kan dan ook niet laten merken wanneer je onvoldoende anesthesieproducten hebt gekregen.

De apparatuur die je in slaap houdt kan slecht functioneren. De anesthesist heeft tijd nodig om uit te zoeken wat er mis loopt. Tijdens het oplossen van een probleem met het anesthesietoestel zou je kunnen wakker worden.

Hoe vaak gebeurt het dat iemand wakker wordt tijdens een ingreep?

Dit onderwerp is een punt van discussie tussen anesthesisten onderling. Men heeft op twee verschillende manieren onderzoek gedaan naar hoe dikwijls mensen wakker werden tijdens een narcose, en de resultaten van deze twee studiemethodes verschillen sterk.

Interviews

Wanneer men na een verdoving een vragenlijst op verschillende tijdstippen afneemt dan komt men tot de vaststelling dat 1 à 2 patiënten op 1000 (1/1000 tot 1/500) enige mate van bewustzijn ervaren tijdens de verdoving.

Patiënten klachten

In 2014 onderzocht men in het Verenigd Koninkrijk gedurende 1 jaar alle klachten van patiënten die meenden tijdens hun verdoving wakker geweest te zijn. Het besluit van dit onderzoek was dat in 1 op 20 000 algemene verdovingen er sprake was van wakker zijn zonder dat de anesthesist dit wilde.

Wat voelen die mensen dan?

De meest voorkomende ervaring is dat je niet kan bewegen, dat je verlamd bent. Dit is het gevolg van de toegediende spierverslappers. In 1/3de van de gevallen hoorde men geluiden en voelde men aanraking. 1/5de van de mensen die tijdens een ingreep wakker werden, hebben pijn gevoeld.

De helft van de mensen vonden die ervaring beangstigend en stresserend meestal omdat ze voelden verlamd te zijn en ook pijn konden voelen.

De meeste periodes van wakker zijn, zijn kort. De tijd dat men dat gevoel van wakker zijn had, was in 3 op 4 gevallen minder dan vijf minuten.

Wakker zijn komt meestal (in 2/3de van de gevallen) voor op die momenten dat de eigenlijke operatie nog moet beginnen of wanneer de operatie al gedaan is; met ander woorden tijdens het 'in slaap doen' of tijdens 'het wakker maken'. De overige (1/3de) gevallen worden gemeld tijdens de eigenlijke operatie, maar door het gebruik van krachtige pijnstillers wordt pijn niet altijd gevoeld.

Zijn er nadelen op langere termijn?

In de NAP 5 studie hadden 4/10de van de mensen die tijdens een ingreep bij bewustzijn geweest waren langetermijneffecten. Dat kunnen angststoornissen, slaapstoornissen, nachtmerries en flashbacks zijn. Een minderheid ontwikkelde ernstigere psychische problemen, het posttraumatisch stress syndroom. Na zo'n ervaring neemt de angst en bezorgdheid voor een eventuele verdoving uiteraard toe.

Wat moet ik doen als ik denk wakker geweest te zijn tijdens een ingreep?

De meerderheid van de mensen die beweren wakker te zijn geweest, hebben gelijk. Hoewel de kans heel klein is, is het toch belangrijk om dit te melden. De verpleegkundigen kunnen dit aan je anesthesist melden, maar je kan dit ook achteraf komen bespreken bij het diensthoofd anesthesie.

In het gesprek met de anesthesist zal men je vragen om zo precies mogelijk te vertellen wat je hebt meegemaakt.

Betekent dit dat ik bij een volgende ingreep dit nog kan meemaken?

Neen, de kans hiertoe is heel klein. Wanneer je anesthesist op de hoogte is van je ervaring, dan zal hij/zij daar extra aandachtig voor zijn. Het zou kunnen dat je minder gevoelig bent voor anesthesieproducten en een grotere dosis nodig hebt. Daarom blijft je anesthesist gedurende de hele ingreep bij je en beoordeelt of je voldoende verdoofd bent. Verschillende toestellen controleren continu de samenstelling van het anesthesiegas, je hartslag en je bloeddruk. Op die manier controleren we de diepte van de anesthesie.

Komt wakker worden bij sommige ingrepen of patiënten vaker voor?

Indien je tussen de 25 en 45 jaar bent, zwaarlijvig, of vrouw bent, dan heb je volgens een grootschalig onderzoek in Groot Brittannië meer kans om tijdens een ingreep wakker te worden.

Wanneer je zwaar ziek bent en geopereerd moet worden, dan zou een anesthesie je bloeddruk gevaarlijk kunnen doen dalen indien er té veel anesthesie gegeven wordt. In die situaties is het vinden van een juiste anesthesiediepte om je bewusteloos te houden zonder al te negatief effect op je hart en bloeddruk, niet gemakkelijk.

Je loopt meer risico om wakker te worden tijdens een keizersnede onder algemene verdoving. We moeten rekening houden met de effecten van de anesthesieproducten op de baby. Bij een zeer dringende noodzaak tot keizersnede kan er geen minuut gewacht worden en dan werken die producten nog niet zodat je misschien achteraf sommige gebeurtenissen kan herinneren. We proberen altijd om een keizersnede onder lokale verdoving (ruggenprik) te doen, dit is voor jezelf en je ongeboren baby de beste oplossing.

Wanneer je voor je operatie sommige geneesmiddelen gebruikt zoals slaappillen, pijnstillers en pleisters met morfineproducten of wanneer je veel alcohol drinkt, dan heb je tijdens een ingreep een hogere dosis anesthesieproducten nodig. Het is daarom belangrijk je preoperatieve vragenlijst juist in te vullen zodat we goed voor je kunnen zorgen.